

Protokół

5. posiedzenia, III. sesyi, IV. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 16. czerwca 1880.

Początek o godzinie 11. rano.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Ludwik hr. Wodzicki.

Sekretarze: Czaykowski Alfons, Jasiński Józef i Turzański.

Obecnych posłów 114.

Ze strony Rządu: Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 4 posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż nie podniesiono przeciw niemu żadnego zarzutu.

Sekretarz p. Jasiński Józef czyta dostatecznie poparty wniosek p. Madeyskiego w przedmiocie zniesienia prawa propinacyi i zaprowadzenia opłat konsumcyjnych i policyjnych w król. stoł. mieście Lwowie.

Marszałek oznajmia, że postąpi z tym wnioskiem według regulaminu.

Sekretarz p. Jasiński Józef czyta dwa dostatecznie poparte wnioski p. Tyszkiewicza, a to pierwszy wzywający Wydział krajowy, ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem zbadał czy i o ile ustawa z dnia 1 listopada 1868 D. u. k. Nr. 25 wpłynęła na zubożenie ludności rolniczej, przedstawił rezultaty tych badań a ewentualnie wniosek do zmienienia powołanej ustawy o podzielnosci gruntów.

Drugi wniosek tyczy się sprawy spisów majątkowych i opieczętowań w wypadkach śmierci, podlegających opłatom podług taksy notaryalnej. Marszałek oznajmia, że wnioski te traktowane będą podług regulaminu.

Sekretarz p. Jasiński Józef czyta spis petycyi od Nr. 93—130, przydzielonych przez Marszałka następującym komisjom:

Nr. 93 komisji petycyjnej — Nr. 94 komisji petycyjnej — Nr. 95 komisji budżetowej — Nr. 96 komisji gminnej — Nr. 97 komisji petycyjnej — Nr. 98 komisji budżetowej. Co do petycyi Nr. 99 wnosi p. Bartmański odesłanie jej do komisji edukacyjnej, co Izba uchwała.

Dalsze petycje przekazał Marszałek :

Nr. 100 komisji budżetowej — Nr. 101 komisji budżetowej — Nr. 102 komisji petycyjnej — Nr. 103 komisji budżetowej — Nr. 104 komisji edukacyjnej — Nr. 105 komisji budżetowej — Nr. 106 komisji budżetowej — Nr. 107 komisji budżetowej — Nr. 108 komisji budżetowej — Nr. 109 komisji budżetowej — Nr. 110 komisji budżetowej — Nr. 111 komisji budżetowej — Nr. 112 komisji petycyjnej — Nr. 113 komisji prawniczej — Nr. 114 komisji administracyjnej — Nr. 115 komisji administracyjnej — Nr. 116 komisji edukacyjnej — Nr. 117 komisji budżetowej — Nr. 118 komisji budżetowej — Nr. 119 komisji budżetowej — Nr. 120 komisji budżetowej — Nr. 121 komisji budżetowej — Nr. 122 komisji administracyjnej — Nr. 123 komisji budżetowej — Nr. 124 komisji administracyjnej — Nr. 125 komisji budżetowej — Nr. 126 komisji budżetowej — Nr. 126 komisji budżetowej — Nr. 127 komisji budżetowej — Nr. 128—130 komisji budżetowej.

P. Bartmański wnosi, ażeby petycją Nr. 50, przydzieloną pierwotnie komisji administracyjnej, przekazać Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy jeszcze na obecnej sesji sejmowej. Izba uchwała ten wniosek.

P. Czaykowski Jan wnosi odesłanie petycji Nr. 3, przydzielonej komisji budżetowej i Nr. 46, przydzielonej pierwotnie komisji petycyjnej, do komisji edukacyjnej, co Izba uchwała.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Następuje pierwsze czytanie wniosku posła ks. Chełmeckiego o wezwanie do c. k. Rządu, aby na remunerowanie katechetów w szkołach ludowych wstawiał rok rocznie 24.000 zł. w budżet państwowy.

Wnioskodawca p. ks. Chełmecki uzasadnia swój wniosek i wnosi, ażeby go odesłać do osobnej komisji z 5 członków wybrać się mających.

P. Bartmański wnosi odesłanie rzeczzonego wniosku do komisji edukacyjnej.

Izba 46 głosami przeciw 31 przyjmuje wniosek p. Bartmańskiego.

Z porządku dziennego następuje :

Drugie czytanie przedłożenia Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla 24 znaczniejszych miast i miasteczek. Sprawozdawcą komisji administracyjnej jest p. Czaykowski Jan.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Następuje rozprawa szczegółowa. Marszałek oznajmia, że w tym przedmiocie postąpi podług przyjętej na wniosek p. Bartmańskiego na poprzedniem posiedzeniu przez Izbę uchwały, ażeby głosować en bloc nad całą ustawą z wyjątkiem tych paragrafów, do których czynione będą poprawki.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 1, który opiewa :

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§ 1.

Budowy wymagające kon-
w ogóle.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku takich zmian, które wpłynąć mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne lub na prawa sąsiadów, potrzebnym jest pozwolenie zwierzchności gminnej (konsens).

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowie, wykonywane na cele publiczne kosztem państwa, kraju, powiatu, lub kosztem funduszu publicznego, niemniej budowie kolei żelaznych, wykonywane za przyzwoleniem władz, do tego powołanych.

Przy budowlach tego rodzaju należą do zakresu działania gminy tylko czynności, co do oznaczenia linii regulacyjnej i poziomu, wysłuchania sąsiadów i innych interesantów i wykonywania policyi bezpieczeństwa podczas prowadzenia budowy.

P. Fruchtmann czyni do 2 ustępu rzeczonego paragrafu poprawkę zamiast słów „kosztem państwa, kraju, powiatu“ ma być „przez państwo, kraj lub powiat“ z opuszczeniem słów „lub kosztem funduszu publicznego.“

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan zgadza się na tę poprawkę imieniem komisji.

Izba uchwała § 1 wraz z poprawką p. Fruchtmanna t. j. w następującem brzmieniu:

§ 1.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku takich zmian, które wpłynąć mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne, lub na prawa sąsiadów, potrzebnem jest pozwolenie zwierzchności gminnej (konsens).

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowie, wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, niemniej budowie kolei żelaznych, wykonywane za przyzwoleniem władz, do tego powołanych.

Przy budowlach tego rodzaju należą do zakresu działania gminy tylko czynności co do oznaczenia linii regulacyjnej i poziomu, wysłuchania sąsiadów i innych interesantów i wykonywania policyi bezpieczeństwa podczas prowadzenia budowy.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 2 i 3, które uchwała Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 4., który opiewa jak następuje:

§. 4.

Bez uwiadomienia zwierzchności gminnej (§ 3) mogą być wykonane tylko roboty mające na celu utrzymanie budynków w dobrym stanie, a w szczególności zewnętrzne i wewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa drzwi i okien istniejących, naprawa komina niepołączona z żadną zmianą jego konstrukcyi wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie pomniejszych naprawy pieców i ognisk na dotychczasowem miejscu.

Do § 4. ustępu ostatniego czyni p. Fruchtmann poprawkę, aby zamiast „wreszcie pomniejszych naprawy pieców“ przyjąć słowa „wreszcie przestawianie pieców.“

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan zgadza się na tę poprawkę imieniem komisji a Izba przyjmuje cały § 4 z poprawką p. Fruchtmanna t. j. w następującem brzmieniu:

§ 4

Bez uwiadomienia zwierzchności gminnej (§ 3) mogą być wykonane tylko roboty mające na celu utrzymanie budynków w dobrym stanie, a w szczególności zewnętrzne i wewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa drzwi i okien istniejących, naprawa komina niepołączona z żadną zmianą jego konstrukcyi wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie przestawianie pieców i ognisk na dotychczasowem miejscu.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 5, który opiewa.

§ 5.

Linia regulacyjna i poziom.
Wywłaszczenie.

Jeżeli nowy budynek ma stanąć przy ulicy lub placu publicznym, budujący jest obowiązany wyjednać sobie u naczelnika gminy przed wniesieniem podania o konsens albo równocześnie z tém podaniem, oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu.

W tym celu załączyć należy do podania plan sytuacyjny i niwelacyjny w dwóch egzemplarzach. Na planie sytuacyjnym mają być dokładnie oznaczone granice sąsiednich realności. Naczelnik gminy zarządzi w skutek takiego podania oględziny w obecności zawezwanych sąsiadów, którym służy prawo wnoszenia zarzutów do protokołu. Na podstawie takiego dochodzenia, naczelnik oznaczy w ciągu ośmiu dni linię regulacyjną i poziom zamierzonej budowy.

Jeżeli w skutek oznaczenia linii regulacyjnej okaże się potrzeba cofnięcia budowy po za dotychczasową linię frontową, albo wysunięcia onę naprzód, wówczas w pierwszym przypadku właściciel gruntu budowlanego obowiązany jest za wynagrodzeniem odstąpić gminie na własność część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną; w drugim zaś przypadku nabyć na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić jest winien.

Orzeczenie o wywłaszczeniu (§ 365 ust. cywil.) należy do władzy politycznej.

Gdy w tych przypadkach, co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie przyszła, będzie takowa oznaczona przez sądowe orzeczenie, co jednakże nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia linii regulacyjnej i dalszej pertraktacji budowniczej.

Jeżeli budujący zajmuje grunt obcy pod budowę, konsens na budowę może być tylko wówczas jemu udzielony, jeżeli wykaże, że otrzymał zezwolenie właściciela tego gruntu, lub że dał dostateczne zabezpieczenie wypłaty wynagrodzenia, przez sąd orzec się mającego.

Co do kwestyi, jak ma być oznaczona linia regulacyjna i jaką przestrzeń gruntu pod budowę odstąpić lub zająć należy, wykluczona jest droga prawa.

P. Skałkowski czyni następującą poprawkę do tego paragrafu:

§ 5.

Plan regulacyjny.

Rada gminna obowiązana jest w przeciągu pięciu lat od wejścia w życie téj ustawy uchwalić plan regulacyjny miasta.

W tym celu zwierzchność gminna urządzi oględziny. W skład komisji wchodzi naczelnik gminy lub jego zastępca z asesorami i znawcami technicznymi i sanitarnymi. Strony interesowane otrzymują zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzi zwierzchność gminna plan regulacyjny i przedłoży go Radzie gminnej do zatwierdzenia.

W razie uznanej potrzeby może Rada gminna polecić zwierzchności gminnej przeprowadzenie ponownego dochodzenia miejscowego, a następnie uchwalić zmianę lub uzupełnienie planu regulacyjnego.

Przy sporządzeniu tego planu przestrzegać należy:

- 1) aby rozkład i położenie budynków odpowiadały jak najlepiej sanitarnym wymogom;
- 2) aby ścieki, kanały i w ogóle odprowadzenie nieczystości zostało w system ujęte;
- 3) aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe;
- 4) aby w odbudować się mającej części miasta, zniszczonej pożarem lub wylewem, usunąć ile możności wszystko, co by mogło grozić ponowniem się klęski.

Po przemówieniu sprawozdawcy, który wnosi ażeby nad poprawką p. Skałkowskiego zawiesić rozprawę dopóki § 61 nie przyjdzie pod rozprawę z powodu, że wspomniana poprawka stoi w związku z postanowieniem § 61, Izba przyjmuje § 5 w całości i brzmieniu przez komisją podaném.

P. Skałkowski zgadza się na to i zapowiada poprawkę do § 61.

Sprawozdawca p. Czaykowski czyta § 6, który Izba przyjmuje w treści i brzmieniu przez komisją przedstawioném.

Odczytane przez sprawozdawcę §§ 7 do 15 przyjmuje Izba bez rozprawy, wraz z poprawkami stylistycznymi komisji do § 11.

P. Madeyski zapytuje, w jakim brzmieniu opiewa § 11. Marszałek wyjaśnia, że poprawka jest czysto stylistyczną.

P. Jasiński Józef wnosi odczytanie tych §§, w których zachodzą poprawki stylistyczne lub błędy druku. Izba uchwała wniosek p. Jasińskiego.

W skutek téj uchwały czyta sprawozdawca przyjęty już przez Izbę § 11, który opiewa:

§ 11.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zmierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego i takowe przy komisijném zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może być udzielony konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie. Co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego podniesionych ma zwierzchność gminna odesłać strony do drogi prawa. W uchwale konsens na budowę udzielającej należy wyraźnie wymienić zarzuty, z tytułu prawa prywatnego podniesione i do drogi prawa odesłane.

Sąd rozstrzyga, czy budowa, dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być aż do rozstrzygnięcia sporu wstrzymaną, albo czy i pod jakimi warunkami może być tymczasem prowadzoną (§§ 340, 341, 342 ust. cywil.)

O innych zarzutach rozstrzyga zwierzchność gminna.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 16, który opiewa jak następuje:

§ 16.

Budowy w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg publicznych i kolei żelaznych.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg państwowych lub kolei żelaznych mają być zastosowane przepisy w téj mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. Wyjątek stanowią ulice i place, posiadające ustalone linie regulacyjne.

Izba przyjmuje § 16 w tém brzmieniu bez rozprawy.

Sprawozd. p. Czaykowski Jan czyta §. 17. P. Skałkowski czyni następującą poprawkę do 3 ustępu:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ustęp trzeci § 17 ma opiewać:

Przy piętrowych i innych znaczniejszych budowlach obowiązany jest budujący ustanowić takiego kierownika.

Izba popiera tę poprawkę.

Sprawozdawca przemawia przeciw téj poprawce.

Gdy nikt głosu nie żąda, zamyka Marszałek rozprawę nad § 17 a Izba przyjmuje ustęp 1, 2, 3 4 i 5 §fu 17 w brzmieniu, w jakim go komisya przedstawiła, odrzucając poprawkę p. Skałkowskiego do 3 ustępu rzeczzonego paragrafu.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta §§ 18 i 19, które Izba przyjmuje bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta § 20, który opiewa jak następuje:

§ 20.

Materyał do budowy.

W ogóle używać wolno do budowy tylko materyału ogniotrwałego.

Wyjątkowo na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie domy oddzielone są od siebie dziedzińcami, pustymi placami lub drzewami, wolno używać do budowy pruskiego muru lub drzewa.

Jeżeli zachodzą pomienione stosunki wyjątkowe, Rada gminna oznaczy części obszaru miejskiego, w których domy stawiane być mogą tylko z materyału ogniotrwałego.

P. Fruchtmann czyni poprawkę następującej treści:

Do §. 20. alinei 2 dodać należy: „Jednak i w budynkach drewnianych ściany przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, mają być z cegieł murowane.“

Izba popiera tę poprawkę i przyjmuje § 20 wraz z poprawką p. Fruchtmana.

§. 21 i 22 odczytane przez sprawozdawcę przyjmuje Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta § 23.

Po przemówieniu p. Hausnera, który wnosi opuszczenie ustępu 3 i 4 tego paragrafu i p. Bartmańskiego, który czyni dostatecznie popartą poprawkę, ażeby słowa „podwójne“ opuścić a natomiast umieścić słowo „dwuskrzydłowe“ Izba przyjmuje ustęp 1 i 2 według brzmienia komisji, odrzuca ustęp 3 a ustęp 4 przyjmuje z poprawką p. Bartmańskiego.

Przyjęty więc przez Izbę § 23 opiewa:

§. 23.

Wysokość pokojów, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne powinny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła.

Pokoje powinny być najmniej 2·50 m. wysokie, okna najmniej jeden metr wysokie a 60 cm. szerokie, drzwi wchodowe w pokojach najmniej 2 m. wysokie a jeden m. szerokie.

Okna w pokojach mają być dwuskrzydłowe.

Sprawozdawca czyta §§ 24 do 32, które Izba przyjmuje bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta § 33, który opiewa jak następuje :

§ 33.

Kierunek kominów.

Wszystkie kominy a szczególnie wąskie (cylindrowe) powinny być ile możności w pionowym kierunku stawiane. Większe pochylenie do poziomu nad 60 stopni jest zabronione. Pochyłość nie może sięgać poniżej 60° stopnia.

Jeżeliby z konieczności na takie wyjątkowe pochylenie kominów wąskich zezwolono, wtedy należy w miejscach, gdzie się kierunek komina zmienia, urządzić otwory do czyszczenia i mur tak zabezpieczyć, ażeby kule do czyszczenia kominów nie uszkadzały takowego.

Izba uchwała § 33 bez rozprawy.

Odczytane przez sprawozdawcę §§ 34 do 40 przyjmuje Izba bez rozprawy. § 41 prostuje sprawozdawca, a mianowicie w trzecim wierszu odpada słowo „ani“ a w szóstym wierszu odpada słowo „takięj.“ Izba przyjmuje paragraf ten tak sprostowany, który opiewa jak następuje :

§. 41.

Stodoły, szopy, drewnutnie i t. p.

Stodoły, szopy, drewnutnie i inne tego rodzaju budynki, jeżeli są zbudowane z materiału nieogniotrwałego lub nieogniotrwale pokryte, nie mogą zostawać z domem mieszkalnym a w szczególności z kuchnią w bezpośredniem połączeniu, lecz muszą być od budynku mieszkalnego a względnie od kuchni dziesięć metrów oddalone.

Do takięj stodoły lub szopy nie mogą być dobudowane izby mieszkalne.

§§ 42, 43 i 44 odczytane przyjmuje Izba bez rozprawy wraz z poprawką komisji do § 44, który opiewa :

§. 44.

Wyjątek od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem.

W ciągu pierwszych dwóch lat po wejściu w życie tej ustawy, Wydział krajowy może uwolnić na pewien ściśle oznaczony okres czasu od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem te gminy miejskie, które posiadają ludność ubogą i położone są w okolicach, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materiałem spotkałoby się na razie z trudnemi do pokonania przeszkodami.

Prośbę o takie wyjątkowe uwolnienie wniesie naczelnik gminy na podstawie uzasadnionej uchwały Rady gminnej do Wydziału powiatowego, który zbada stosunki i sprawę całą przedstawi Wydziałowi krajowemu.

Sprawozdawca czyta § 45.

P. Wodzicki H. wnosi, ażeby w ustępie 2. opuścić słowa „albo jeżeli jeden budynek jest szeregiem drzew od drugiego oddzielony.“

Po przemówieniu p. Hausnera i sprawozdawcy p. Czaykowskiego Jana, Izba przyjmuje § 45 według brzmienia komisji.

§§ 46—48 odczytane przez sprawozdawcę przyjmuje Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca zaczyna czytać § 49 — p. Fruchtmann czyni następującą dostatecznie popartą poprawkę :

Początek tego paragrafu ma opiewać: W każdym domu mieszkalnym mają być urządzone wychodki, (dalej podług wniosku komisji).

Izba przyjmuje ten paragraf wraz z poprawką p. Fruchtmanna.

Przyjęty więc przez Izbę § 49 opiewa, jak następuje:

§ 49.

Wychodki i zbiorniki
kloaczne.

W każdym domu mieszkalnym mają być urządzone wychodki.

W domach piętrowych wychodki znajdować się muszą w bezpośredniem połączeniu z budynkiem, w parterowych zaś mogą być urządzone obok, w bliskości budynku, jednak w ten sposób, ażeby nie były widoczne od ulicy lub placu publicznego. Wychodki mają być budowane według prawideł higienicznych i w takiej liczbie, aby na dwa mieszkania przynajmniej jedna komórka przypadała.

Zbiorniki dla nieczystości z wychodków powinny być urządzone z łatwym i trwałym odpływem do jam kloacznych, kanałów albo przyrzędów bezczkowych, stosownie do systemu zaprowadzonego w gminie co do odpływu nieczystości. Rada gminna wyda obowiązujące przepisy co do tego systemu.

Oddalenie zbiorników od granicy sąsiedzkiej musi wynosić najmniej 2 metry, a oddalenie od najbliższej studni najmniej ośm metrów. W gęsto zabudowanych częściach miasta zbiorniki te powinny być murowane na cemencie z dnem nieprzepuszczalnem i zaopatrzone w odpowiednie nakrycie z otworem do czyszczenia.

Jeżeli nieczystości spływają do głównego kanału, budujący jest obowiązany urządzić w swojej realności kanały poboczne, murowane i kryte.

§ 50 do 52 przyjmuje Izba bez rozprawy,

Sprawozdawca zaczyna czytać § 53 — p. Fruchtmann czyni dostatecznie popartą poprawkę następującej treści :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Początek § 53 ma opiewać: „Przy głównych ulicach na froncie tylko budynki główne stawiać wolno. Budynki podrzędne“ (dalej wedle projektu komisji) a w ostatniej alinei tego paragrafu liczbę „12 metrów“ zmienić na „6 metrów.“

Po przemówieniu sprawozdawcy p. Czaykowskiego Jana przeciw wniesionym poprawkom Izba przyjmuje ustęp 1 §fu 53 z poprawką p. Fruchtmanna — ustęp 2 przyjmuje w brzmieniu komisji, zaś ustęp 3 przyjmuje wraz z poprawką p. Fruchtmanna 49 głosami przeciw 47.

Przyjęty zatem przez Izbę § 53 opiewa jak następuje:

§ 53.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach na froncie wolno stawiać tylko budynki główne. Budynki podrzędne, służące na gospodarze lub tym podobne cele, jako to: stajnie, wozownie i t. d., mają być w podwórzu umieszczone.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki te tylko przy froncie ulicy postawione być mogły, a względy publiczne nie stały na przeszkodzie, może być pozwolenie na to wyjątkowo udzielone. W takim razie jednak budynki te powinny posiadać odpowiednią fasadę.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniejsze sześć metrów, a fasada przyczółka domu ma być zastosowana do fasady frontowej.

Sprawozdawca czyta § 54, który opiewa:

§ 54.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

W okręgu miejskim, w którym na ulicach głównych przy froncie stawiać wolno tylko budynki główne (§ 53), budowa domu parterowego przy głównej ulicy może być dozwolona pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie nasadzenie piętra było możliwe. Przepis ten jednak nie tyczy się domów położonych w ogrodzie.

P. Fruchtman czyni do tego paragrafu dostatecznie popartą poprawkę, według której ma paragraf ten brzmieć jak następuje:

Rada gminna może oznaczyć okręg miasta, w którym tylko domy piętrowe stawiać wolno. W takim razie Rada gminna może wyjątkowo dozwolnić na postawienie w tym okręgu domu parterowego, jednak tylko pod warunkiem i t. d. (dalej z projektu komisji).

Po przemówieniu p. Rożankowskiego i sprawozdawcy p. Czaykowskiego Jana, który imieniem komisji zgadza się na poprawkę p. Fruchtmana, Izba przyjmuje § 54 wraz z poprawką p. Fruchtmana t. j. w następującym brzmieniu:

§ 54.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

Rada gminna może oznaczyć okręg miasta, w którym tylko domy piętrowe stawiać wolno. W takim razie może rada gminna wyjątkowo dozwolnić budowę domu parterowego w tym okręgu, jednak tylko pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie nasadzenie piętra było możliwe. Przepis ten jednak nie tyczy się domów położonych w ogrodzie.

Następuje § 55.

Do § 55 czyni p. Rożankowski poprawkę stylistyczną, t. j. zamiast słowa „na“ w 1 wierszu wstawić słowo „przy“. Izba przyjmuje ten paragraf z poprawką p. Rożankowskiego.

Sprawozdawca czyta § 56, które Izba przyjmuje bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta § 57, który opiewa:

§ 57.

Niezabudowane grunta.

Na ulicach i placach głównych wszystkie grunta niezabudowane powinny być parkanem lub w inny stosowny sposób zamknięte.

Naczelnik gminy może rozporządzić, ażeby niezabudowane grunta także przy innych ulicach i placach zostały oparkanione lub ogrodzone.

P. Rożankowski czyni następującą stylistyczną poprawkę: Na początku §. 57 opuścić słowo „Na“ a umieścić słowo: „Przy“.

Izba uchwała § 57 z poprawką stylistyczną p. Rożankowskiego.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta §§ 58, 59 i 60, które Izba przyjmuje bez rozprawy.

Do § 61 czyni p. Skałkowski dostatecznie popartą poprawkę, według której paragraf ten ma brzmieć jak następuje:

§ 61.

Plan regulacyjny.

Rada gminna obowiązana jest w przeciągu pięciu lat od wejścia w życie téj ustawy uchwalić plan regulacyjny miasta.

W tym celu zwierzchność gminna zarządzi oględziny. W skład komisji wchodzi naczelnik gminy lub jego zastępca z asesorami i znawcami technicznymi i sanitarnymi. Strony interesowane otrzymają zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzi zwierzchność gminna plan regulacyjny i przedłoży go Radzie gminnej do zatwierdzenia.

W razie uznanéj potrzeby może Rada gminna polecić zwierzchności gminnej przeprowadzenie ponownego dochodzenia miejscowego, a następnie uchwalić zmianę lub uzupełnienie planu regulacyjnego.

Przy sporządzeniu tego planu przestrzegać należy:

1. aby rozkład i położenie budynków odpowiadały jak najlepiej sanitarnym wymogom;
2. aby ścieki, kanały i w ogóle odprowadzanie nieczystości zostało w system ujęte.
3. aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe;
4. aby w odbudować się mającej części miasta, zniszczonej pożarem lub wylewem, usunąć ile możności wszystko, coby mogło grozić ponowieniem się klęski.

Po przemówieniu sprawozdawcy za wnioskiem komisji Izba odrzuca poprawkę p. Skałkowskiego a przyjmuje cały § 61 jak i następny § 62 według brzmienia, w jakim te paragrafy komisya przedstawiła.

Sprawozdawca czyta § 63 — p. Hausner wnosi, ażeby opuścić ten paragraf.

Po przemówieniu pp. Wodzieckiego Henryka, Chrzanowskiego za a pp. Popiela Michała, Paszkowskiego i Romera przeciw wnioskowi p. Hausnera, zamyka Marszałek rozprawę. Następnie przemawia sprawozdawca p. Czaykowski Jan uzasadniając potrzebę § 63 a Izba przyjmuje cały § 63 podług brzmienia komisji.

Do § 64 czyni p. Rożankowski poprawkę stylistyczną następującej treści:

W § 64 ustępie 2 zamiast słów „zabudowanych i na ulicach obok chodników“ umieścić słowa „otoczonych budynkami i przy ulicach obok chodników“, Izba przyjmuje § 64 wraz z poprawką stylistyczną p. Rożankowskiego.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan zaczyna czytać § 65 — p. Skalkowski czyni do tego paragrafu poprawkę następującej treści: dodać w 3 ustępie do słowa „znawcy“ słowo „technicznego.“

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba przyjmuje ten paragraf wraz z poprawką p. Skalkowskiego.

Sprawozdawca czyta § 66 — p. Fruchtmann wnosi opuszczenie tego paragrafu.

Po przemówieniu sprawozdawcy przyjmuje Izba rzeczony paragraf podług wniosku komisji.

§ 67 przyjmuje Izba z dostatecznie popartą poprawką stylistyczną p. Jasińskiego Józefa następującej treści: W 3 alinei zamiast słowa „rzeczoznawców“ ma być słowo „znawców.“

§ 68 przyjmuje Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 69 — p. Hausner wnosi opuszczenie pierwszego ustępu tego paragrafu — a natomiast § 69 ma brzmieć jak następuje:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: § 69 ust. bud. ma opiewać następująco: Właściciel budynku zapobiegać powinien wszelkim uszkodzeniom lub zanieczyszczeniom tegoż, które mogą niekorzystnie wpłynąć na bezpieczeństwo publiczne lub zdrowie mieszkańców albo oszpecić ulicę lub plac publiczny.

Po przemówieniu p. Krukowieckiego i sprawozdawcy przeciw wnioskowi p. Hausnera, przemawia p. Hausnera dla sprostowania faktu a Izba przyjmuje § 69 w tém brzmieniu w jakim przez komisją przedstawiony został.

Sprawozdawca czyta § 70 — p. Waygart czyni do tego paragrafu dostatecznie poparty dodatek i rezolucją:

Wysoki Sejm raczy do § 70 ustawy budowniczej uchwalić następujący dodatek: i zastosuje się przytém co do zawiadomienia c. k. sądu, w obrębie którego budynek rozebrać się mający jest położony, do rozp. minist. z 2 września 1856 l. 164 D. p. p.

Zarazem uchwali Wysoki Sejm następującą rezolucją: Wzywa się c. k. Rząd, ażeby rozporządzenie c. k. Ministerstwa z 2 września 1856 l. 164 D. p. p. dotyczące postępowania przy rozbiuranii budynków upadkiem grożących wydane dla okręgu administracyjnego krakowskiego, rozciągnięte zostało także na dawny okręg administracyjny lwowski.

Marszałek oznajmia, że rezolucya p. Waygarta nie mająca żadnej styczności z tym paragrafem wzięta będzie pod rozprawę dopiero po ukończeniu rozprawy nad całą ustawą.

Gdy nikt więcej głosu nie żąda, zamyka Marszałek rozprawę. Po przemówieniu sprawozdawcy, który jest przeciwny dodatkowi p. Waygarta a co do rezolucyi zgadza się na nią imieniem komisji, Izba przyjmuje cały § 70 według brzmienia komisji, odrzuca zaś dodatek p. Waygarta.

§ 71 przyjmuje Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Czaykowski Jan czyta § 72 wraz z dodatkiem komisji do ostatniego ustępu tego paragrafu.

Po przemówieniu p. Dunajewskiego, który sprzeciwia się znacznej ilości instancyj i oznajmia, że byłby za opuszczeniem całego rozdziału IV i uczyniłby wniosek, ażeby komisya zmieniła zupełnie cały ten rozdział zmniejszając ilość instancyj, gdyby nie obawa, że Rząd odmówiłby sankcyi tak zmienionej ustawie. Następnie interpeluje w tym względzie komisarza rządowego, który przemawia i oświadcza, że Rząd byłby przeciwny tój zmianie proponowanej przez p. Dunajewskiego. W skutek

tego oświadcza p. Dunajewski, że wniosku tego już nie uczyni. Izba przyjmuje cały § 72 wraz z dodatkiem przez komisją postawionym t. j. w następującym brzmieniu:

§. 72.

Naczelnik gminy czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy. W czasie trwania budowy naczelnik gminy może w każdej chwili zbadać na miejscu, czy plany zatwierdzone są ściśle przestrzegane i czy do budowy używani są kierownicy i rzemieślnicy posiadający prawnie wymagane warunki (§ 17).

Pozwolenia na budowę (konsensy) udziela zwierzchność gminna.

Od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminnej może być wniesiony rekurs w terminie 14 dni do Rady gminnej na ręce naczelnika gminy.

Przy budowlach, wymienionych w ustępie drugim, § 1. ma zwierzchność gminna, jeżeli przeciw wykonaniu budowy nie zachodzi żadna przeszkoda, zawiadomić o tem władzę budującą, a względnie dotyczący zarząd kolei żelaznej. Jeżeli zaś przeciw zamierzonej budowie wniesione zostaną zarzuty i takowe usunąć się nie dadzą, natenczas ma polityczna władza powiatowa wydać po wysłuchaniu zarządu budowy, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, orzeczenie względem zarzutów, które nie pochodzą z tytułu prawa prywatnego, zaś co do zarzutów z tego tytułu pochodzących postąpić podług postanowień § 11.

§ 73 przyjmuje Izba wraz z poprawką stylistyczną komisji bez rozprawy t. j. w następującym brzmieniu:

§ 73.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

1. Rozstrzyga rekursy wniesione od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminy (§ 72);
2. zatwierdza plany budynków, na cele gminy lub zakładów gminnych przeznaczonych;
3. oznacza części obszaru miejskiego, w których do budowy może być użyty tylko materiał ogniotrwały (§ 20);
4. oznacza części obszaru miejskiego, w których dachy domów mogą być pokrywane tylko materiałem ogniotrwałym (§ 43);
5. uchwała w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem (§ 44);
6. zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§ 60);
7. zatwierdza plany regulacyjne przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§ 61);
8. zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta i czuwa nad jego peryodycznym uzupełnieniem przez naczelnika gminy;
9. wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacji (§ 49);

10. oznacza materiał, z jakiego właściciele nowo wybudowanych domów urządzają chodniki (§ 56);
11. oznacza taksy, jakie uiszczają właściciele nowo wybudowanych domów z powodu oględzin poprzedzających konsens na użycie budynku (§ 67).

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 określonych, winny być ogłoszone w obrębie gminy. — Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem naczelnika gminy rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu 30 dni po ich ogłoszeniu.

Do rekursu od uchwały Rady gminnej tu pod 1 oznaczonej, na ręce naczelnika gminy wnieść się mającego, służy termin 14 dni po doręczeniu uchwały.

§ 74 przyjmuje Izba bez rozprawy.

Do § 75 czyni p. Romer dostatecznie popartą poprawkę, ażeby w 2 ustępie opuścić słowa „za pośrednictwem Wydziału powiatowego“ a natomiast wstawić słowa „za pośrednictwem naczelnika gminy.“

Po przemówieniu sprawozdawcy przeciwko tej poprawce Izba przyjmuje ustęp pierwszy §fu 75 według wniosku komisji, odrzuca poprawkę p. Romera do ustępu drugiego §fu 75 a przyjmuje ustęp 2. §fu 75 według wniosku komisji.

Sprawozdawca czyta przez komisję dodany § 76, który Izba przyjmuje bez rozprawy.

§§ 77 do 80 przyjmuje Izba bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta § 80 — p. Fruchtmann wnosi następującą dostatecznie popartą poprawkę :

§ 80. Jeżeli właściciel budynku pomimo powtórnego napomnienia — w terminie oznaczonym nie uczyni zadość prawomocnemu poleceniu i t. d. (dalej wedle wniosku komisji).

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba przyjmuje cały § 80 podług wniosku komisji a odrzuca poprawkę p. Fruchtmanna.

§. 81 (a teraz § 82) przyjmuje Izba bez rozprawy.

Rozdział VII i § 83 przyjmuje Izba bez rozprawy.

Z pomiędzy zapisanych do ustępu i tytułu ustawy mowców zabiera głos najprzód p. Bieliński i czyni dostatecznie poparty wniosek, ażeby do wyliczonych w ustępie i tytule miast zaliczyć także miasto Sanok. Następnie czyni p. Dydyński dostatecznie poparty wniosek o rozciągnięcie tej ustawy na Wieliczkę, p. Polanowski o rozszerzenie tej ustawy na miasto Sokal, p. Łukasiewicz o rozszerzenie tej ustawy na miasto Krosno a w końcu p. Hausner o rozciągnięcie wspomnianej ustawy także na miasto Zaleszczyki. Wnioski te zostały dostatecznie poparte.

P. Łukasiewicz czyni prócz tego następujący wniosek: Wysoki Sejm raczy uchwalić: Wzywa się Wydział krajowy, ażeby za pośrednictwem Wydziałów powiatowych wystosował wezwania do naczelników znaczniejszych gmin miejskich, których ustawa budownicza na dzisiejszym dniu uchwalona obowiązująca nie ma, ażeby spowodowali uchwały reprezentacyi miejskich, czy ustawę tę dla swych stosunków za odpowiednią uważają.

Marszałek zapowiada, że wniosek ten będzie, po ukończeniu rozprawy nad tą ustawą, wzięty pod obradę.

P. Rożankowski sprzeciwia się wnioskowi p. Polanowskiego.

P. Chrzanowski jest za rozciągnięciem téj ustawy tylko na miasto Sanok, Wieliczkę i Zaleszczyki. P. Romanowicz czyni dostatecznie poparty wniosek, ażeby wnioski powyższe odesłać do komisji, która ma rozpoznać i zbadać potrzeby rozszerzenia téj ustawy na powyższe 5 miast.

Po przemówieniu p. Krasickiego za wnioskiem p. Chrzanowskiego i p. Romanowicza, tudzież p. Chrzanowskiego (2 razy), p. Rożankowskiego (2 razy), Łukasiewicza i sprawozdawcy, który jest za rozszerzeniem téj ustawy także na miasta Sanok, Wieliczkę, Zaleszczyki i Sokal, zamyka Marszałek rozprawę. Izba odrzuca wniosek p. Romanowicza a przyjmuje tytuł i wstęp ustawy podług wniosku komisji z rozszerzeniem jęj także na miasta Sanok, Wieliczkę, Zaleszczyki, Sokal i Krosno.

Następnie przyjmuje Izba całą ustawę en bloc w 2 czytaniu wraz z poprawkami uchwalonemi, odrzuca rozolucyą p. Waygarta 42 głosami przeciw 39 jak i wniosek p. Łukasiewicza J. Na wniosek p. Bartmańskiego o zamknięcie posiedzenia z powodu spóźnionej pory, zamyka Marszałek posiedzenie i zapowiada następne na 18 czerwca 1880 o godzinie 10 rano z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny szóstego posiedzenia

3 sesji IV peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w piątek dnia 18 czerwca 1880, o godzinie 10 przed południem.

1. Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z zamknięciem rachunków funduszów indemnizacyjnych za lata 1878 i 1879.
2. Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z preliminarzem funduszów indemnizacyjnych na rok 1880.
3. Pierwsze czytanie wniosku posła Rapoporta eo do środków zaradczych przeciw emigracyi do Ameryki.
4. Pierwsze czytanie wniosku posła Tyszkiewicza o nwołnienie aktów pośmiertnych przy spadkach niżej 300 złt. od taksy notaryalnej.
5. Pierwsze czytanie wniosku posła Tyszkiewicza w sprawie ograniczenia podzielności gruntów włościańskich.
6. Trzecie czytanie projektu ustawy budowniczej dla znaczniejszych miast i miasteczek w kraju.
Sprawozdawca p. Czaykowski Jan.
7. Sprawozdanie wyborów poselskich Sprawozdawca p. Pietruski.

Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 2. minut 12 po południu.

Marszałek krajowy :

L u d w i k W o d z i c k i .

Sekretarz :

A l f o n s C z a y k o w s k i .
J . S t a d n i c k i .

Spis petycyi

po dzień 18. czerwca 1880 do Sejmu krajowego wniesionych.

- L. 131. Merunowicz Teofil, dziennikarz, przez posła Wolfartha, o ponowienie uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 8 października 1868 i 30 marca 1876 w przedmiocie równouprawnienia żydów z resztą ludności.
- „ 132. Ten sam przez tegoż samego posła, wyłącza potrzebę autentycznego przekładu izraeliickich ksiąg ustawodawczych i o dostarczenie na ten cel funduszów do rozporządzenia akademii nauk w Krakowie.
- „ 133. Ten sam, o wydanie ustawy znoszącej dotychczasową wolność arendarzy karczem od prestacyi danin i konkurencyi na cele gminne, szkolne i drogowe.
- „ 134. Ten sam w sprawie urządzenia kontroli nad zestawieniem pierwotnych list poborowych, nad dostawą popisowych na plac asenterunku i nad tożsamością ich osób.
- „ 135. Ten sam w przedmiocie izraeliickich ksiąg metrykalnych.
- „ 136. Ten sam, o uchwalenie rezolucyi, domagającej się zniesienia taks spadkowych i zmiany przepisów co do taks za przenoszenie własności nieruchomości, a opodatkowania natomiast giełdy i obrotów bankowych.
- „ 137. Gmina Bratkowice, powiatu stryjskiego, przez posła Bazylego Kowalskiego, o oddzielenie przysiółka Słobudki i posiadłości dworskiej Błonie od gminy Bratkowice.
- „ 138. Petycyja biskupów galicyjskich obrz. łac., przez posła ks. Arcybiskupa Wierzchleyskiego, o zmianę artykułu 14, ustawy z dnia 2 maja 1873, o stosunkach prawnych stanu naucz.
- „ 139. Morawski Floryan, członek komitetu opiekującego się zakładem „Przytulisko“, przez posła Mochnackiego, o zasiłek dla tegoż zakładu.
- „ 140. Wydział powiatowy Bochnia, przez posła Hoszarda, o wyjednanie ustawy ograniczającej wolność dzielenia parceli gruntowych.
- „ 141. Gedroic Gedeon, przez posła Fruchtmana, o zwrot potrąconej sumy 20.740 zł. za dostarczony a następnie przez Wisłę zatopiony kamień do budowy drogi lubelskiej przeznaczony.
- „ 142. Ks. Czaszyński Franciszek, proboszcz obrz. łac. w Sanoku przez p. ks. Buchwalda o orzeczenie, iż budynki ekonomiczne na probostwie sanocekiem, konkurencyja parafialna stawiać i utrzymywać jest obowiązana.

- L. 143. Medak Teodor, drożnik drogi śniatyńsko - horodeńskiej przez posła Lenartowicza, o zaopatrzenie z powodu ukończenia 39 lat służby.
- „ 144. Pełnomocnicy Jan Stodółka i Mikołaj Werhun z przedmieścia grodeckiego, przez posła hr. Badeniego, o przyspieszenie w toku będącego procesu.
- „ 145. Jaworski Jan, nauczyciel szkoły ludowej w Międzybrodziu lipnickim przez p. Thena, o zapomogę na kuracją swego syna.
- „ 146. Dr. Flieger Korneli, etnolog we Wiedniu, przez posła Romanowicza, o subwencją na dalsze kształcenie się w Paryżu.
- „ 147. Ks. Stojałowski Stanisław, wydawca pism ludowych „Wieniec“ i „Pszczółka“, przez posła Sawczyńskiego, o subwencją.
- „ 148. Nauczyciele szkół ludowych okręgu mościckiego, przez posła Sawczyńskiego, o zapomogę lub bezprocentową zaliczkę.
- „ 149. Gmina Przemiwółka powiatu żółkiewskiego, przez posła Chełmeckiego o subwencją w kwocie 500 zł. na budowę ochrony i szkółki wiejskiej.
- „ 150. Ks. Nieświatowski Franciszek, Klecan Władysław i Lewicki Ignacy katecheci szkół tarnopolskich, przez posła Chełmeckiego, o remuneracją za udzielanie religii w tychże szkołach.
- „ 151. Zarząd Oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Przemyślu, przez posła Waygarta, wnosi dodatkowo do petycji dokumenta dotyczące się szkoły przemysłowej tamtejszej.
- „ 152. Wydział krajowy intymuje petycją Epifaniasza Jaremowicza, dyetaryusza kraj. biura statystycznego, o udzielenie mu veniam aetatis.
- „ 153. Wydział powiatowy w Przemyślu przez posła hr. Krukowieckiego, o zarządzenie środków zaradczych przeciw wywłaszczaniu włościan przez bank włościański.
-